

## Harmonizacja pieśni z melodią w głosie górnym oraz realizacja krótkich przygrywek (poprzednik-następnik)

Podstawą do utworzenia dobrej harmonizacji pieśni jest dwugłos, występujący między melodią i basem. Bas, oprócz pełnienia funkcji podpory harmonicznego porządku, porządkuje również warstwę metro-rytmiczną. Dobre opracowanie pieśni poza walorami brzmieniowymi (dobór akordów) musi spełniać wymogi czysto praktyczne – podać wyrazisty puls, tempo, rytm. Tak więc istotne jest nie tylko jaki akord został użyty, ale w znacznie większym stopniu, w którym miejscu metrycznym się znalazł. Częstość zmian zależy od różnych czynników: tempo wykonania, metrum, akustyka pomieszczenia.

Ogólnie można przyjąć zasady:

- tempo wolne, metrum 2/4, 3/4, 4/4 – uwypuklony puls ćwierćnotowy; tempo szybsze 2/4, 4/4 - puls półnotowy, 3/4 - pierwsza lub pierwsza i trzecia miara, 6/8 – pierwsza i czwarta.

Jeśli występują różne grupy rytmiczne w melodii, bas najlepiej prowadzić w rytmicznym kontrapunkcie, tzn.: w melodii wartości drobne – bas długie, w melodii długie – bas więcej ruchu; w melodii występuje grupa półnuta, dwie ćwierćnuty – bas na odwrót: dwie ćwierćnuty i półnuta. Taki sposób pozwala na czytelne zaznaczenie pulsu i zróżnicowanych grup rytmicznych.

Przystępując do opracowania / harmonizacji pieśni trzeba najpierw ustalić przewidywane tempo wykonania, gęstość przebiegu, akustykę, itp. Następnym krokiem będzie ustalenie kadencji w zakończeniach poszczególnych fraz i wstępny zarys całego przebiegu. Dla ułatwienia można wypełnić go najpierw akordami triady harmonicznego, dopiero potem zdać sobie sprawę, iż każdy akord główny ma swoje odpowiedniki, których prymy znajdują się o tercję wyżej i niżej (e – G – h) i ewentualnie zastosować taką zmianę w kadencjach, czy w innym miejscu frazy. Nie należy robić tego „na glucho” („sucho” byłoby niewłaściwie), tylko parę razy przegrać (bez dukania) takie rozwiązanie. Mając w pewnym stopniu uporządkowane „słupki przy drodze” można zabrać się za opracowanie całego utworu w dwugłosie. Bas powinien posuwać się ruchem skalowym – sekundami, gdzieś wzmocniając skokiem kadencję. W dobrze prowadzonym dwugłosie harmonia jest już dobrze słyszalna. Następnym krokiem będzie wpisanie symboli akordów (określenia tonacyjne), które wypełniają przestrzeń między sopranem i basem. Czterogłos na razie pominiemy.

Typowo użytkową, krótką przygrywkę można prosto skonstruować jako poprzednik i następnik: bierzemy pierwsze dwa – cztery takty z melodii pieśni, opracowujemy w dwugłosie tak, żeby na końcu został pewien „znak zapytania” (zawieszenie na dominancie, przewrót toniki, szósty stopień, akord dysonujący-przejsiowy). Następnie dopisujemy symetryczną ilość taktów, wykorzystując elementy melodii (motywy melodyczne, rytmiczne, fragment pieśni) i kończymy pełną kadencją.

!!! Rozwiązanie kadencji zawsze następuje na akcentowanej części taktu. Gdy melodia kończy się na na słabej (np. na czwartej) wtedy trzeba akord toniczny dać na trzecią miarę i zastosować opóźnienie.

*Przykłady (pliki), gdzie P = przykład, Z = zadanie:*

- P\_Dobry\_Jezu\_harm\_pr\_IIIr
- P\_Badzze\_pozdr\_harm\_pr\_IIIr
- Z\_Zwyciezca\_Jezuufam\_harm\_pr\_IIIr

Zadania zawarte opisowo w części nutowej.